

ПРАКТИЧНА ЦИВІЛІСТИКА

УДК 347.754:004.91

DOI <https://doi.org/10.32782/chc.v055.2024.6>

Берназ-Лукавецька Олена Михайлівна,

кандидат юридичних наук, доцентка,

доцентка кафедри цивільного права

Національного університету «Одеська юридична академія»

ORCID ID: 0000-0002-2133-1672

ЩОДО ВИКОНАННЯ ОКРЕМИХ ВИДІВ ДОГОВОРІВ ПРО НАДАННЯ ПОСЛУГ, УКЛАДЕНИХ ЗА ДОПОМОГОЮ ІТ

Постановка проблеми. На сьогоднішній день ринок послуг є дуже популярним та різноманітним. Ми бачимо, як активно, майже кожного року з'являються нові види договорів про надання послуг. Саме зараз у період такого активного використання інформаційних технологій ми спостерігаємо за стрімким попитом на нові види договорів про надання послуг, які укладаються за допомогою ІТ, у зв'язку з чим виникає питання розгляду видів таких договорів.

Стан дослідження теми. Дослідженню договорів про надання послуг, їх поняттю, окремим видам, умовам його виконання, особливостям укладання, зміни та припинення, а також відповідальності сторін приділялась окрема увага вітчизняними, а також сучасними науковцями. Серед них можна виділити наступних Богославець В. [1], Берназ-Лукавецька О. [2], Булеца С. [3], Василевська Н. [4], Голубєва Н [5]. Однак, розгляду питання щодо видів договорів про надання послуг укладених за допомогою ІТ увага не приділено уваги взагалі.

Мета статті полягає в аналізі виконання окремих видів договорів про надання послуг укладених за допомогою ІТ.

Виклад основного матеріалу. Договором про надання послуг у Цивільному кодексі України присвячена окрема Глава 63 Послуги. Загальні положення. Вона містить загальну інформацію щодо поняття договору про надання послуг, його виконання, істотні умови, відповідальність сторін та розірвання договору. Але, як бачимо, вона не містить переліку видів договорів.

Аналізуючи чинне законодавство та сфери застосування договорів про надання послуг можна виділити його наступні види: послуги у сфері освіти; послуги у юридичній сфері;

послуги у сфері медицини; послуги у сфері фінансів; послуги перевезення; послуги страхування; послуги зберігання; ІТ послуги; послуги аутсорсингу та ІТ аутсорсингу; послуги транспортного експедирування.

Останнім часом аналізуючи міжнародну практику можна побачити попит на наступні види договорів про надання послуг, серед яких: веб-розробка та програмування; графічний дизайн, ілюстрації та інші дизайнерські завдання; маркетинг, брендинг або зв'язки з громадськістю (PR); догляд за дітьми та дорослими; копірайтинг, редагування або переклад; спеціальні послуги, такі як кейтеринг, обслуговування, обслуговування барменів та інші форми живих розваг; генеральна угода про надання послуг (MSA).

Проаналізувавши наш сучасний та міжнародний досвід, можна виділити етапи укладання договорів про надання послуг за допомогою ІТ.

Першим кроком при укладанні договору на надання послуг є пошук і вивчення іншої сторони, з якою особа хоче укласти договір. Незалежно від того, чи особа є постачальником послуг, чи тим, хто приймає послуги, важливо знати, з ким планується працювати. Вибираючи підрядника, необхідно знайти його дані в Інтернеті (назву компанії чи дані ФОПа), щоб дізнатися, чи є про нього якась інформація. Також можна дізнатися більше, переглянувши резюме, портфоліо або акаунти в соціальних мережах. Для того, щоб переконатися, що контрагент не має жодних сумнівних судових процесів, також можна пошукати його дані у відкритих реєстрах, наприклад в Єдиному державному реєстрі судових рішень. Також можна перевірити, чи має компанія, з якою планується працювати, добру репутацію, перш ніж співпрацювати, можна ознайомитися з їхнім

веб-сайтом, оглядами та бізнес-звітами. Усі ці знання допоможуть замовнику підготуватися до роботи з надавачами послуг.

Наступний момент – це складання договору, який повинен відповідати усім нормам діючого законодавства та містити усі істотні умови. Такий договір повинен містити істотні умови, серед них: предмет, ціна, якщо він оплатний та строк, детально прописати права та обов'язки сторін, а також їх відповідальність, у тому числі щодо розголошення конфіденційної інформації. Також, краще чітко вказати, хто окрім виконавця послуг може його замінити чи представляти інтереси. На сьогоднішній момент, дуже актуальним є питання включення в розділ «форс-мажорні обставини» пункту щодо воєнного стану. Надання – приймання послуг оформлюється актом наданих послуг. Сторони можуть ознайомитися з текстом договору за допомогою електронної адреси, смартфона чи відеоконференції.

Останнім кроком у процесі є підписання договору обома сторонами. Тобто, після того, як сторони провели декілька зустрічей очно чи онлайн, обговорень, дослідили один одного та залучили третю сторону – юриста (за необхідністю) до перегляду контракту, вони можуть підписувати договір про надання послуг. Бажано зберігати при собі копію договору про надання послуг, якщо в майбутньому можуть виникнути будь-які юридичні проблеми.

Сторони можуть використовувати при підписанні такого договору електронний цифровий підпис.

Підписаний договір допоможе захистити інтереси сторін та гарантувати, що виконавець отримає належну оплату. Цей документ допоможе обом сторонам дотримуватися умов, на які вони погодилися.

Більшість вищенаведених видів послуг можуть укладатися за допомогою ІТ. Розглянемо їх найцікавіші та актуальні види.

Серед молоді став дуже популярний такий різновид договору про надання послуг, як послуги копірайтера. Не завжди сторони вирішують укласти письмовий договір, але за допомогою ІТ це можна зробити швидко та якісно. Так, можна використовувати спеціальний додаток для підписання документів, щоб створювати угоди та збирати електронні підписи. Наприклад, це додаток DocuSign [6].

Важливою умовою цього договору є обсяг наданих послуг. Описується точний тип і обсяг роботи, який надавач послуг буде виконувати для клієнта. Вказується конкретні та ґрунтовні

деталі. Можна вказувати про кількість потенційних клієнтів, трафік тощо. Але краще не гарантувати чітку кількість таких потенційних клієнтів і не вказувати це у даному договорі.

Також, при наданні таких послуг можуть виникати певні складнощі при перевірці замовником виконаного тексту та внесення до нього змін. Звісно, замовник може редагувати замовник, переглядати та змінювати наданий матеріал виконавцем. Але краще обмежити кількість таких перевірок самим договором. Наприклад, у США в договорах це виглядає наступним чином: «Автор погоджується запропонувати один раунд редагування, щойно публікації блогу будуть доставлені через Диск Google до редактора Microsoft.

Однак, додаткові перегляди стягуватимуться за ставкою 50 доларів США за годину».

Наступним важливим пунктом цього договору є захист авторських прав. Написання проєктів часто включає багато різних результатів і елементів: графіків досліджень, статей тощо. Ось чому ідеально мати частину покриття контракту, хто чим володіє на різних етапах. Завжди краще додати пункт про те, що виконавець зберігає за собою право включити роботу в своє портфоліо та стверджувати, що він її створив [7].

Аналізуючи види договорів про надання послуг укладених за допомогою ІТ, можна окремо виділити договір ІТ аутсорсингу. Особливо він є популярним закордоном. ІТ-аутсорсинг, який також називають наданням ІТ-послуг за контрактом, – це бізнес-практика, коли інші сторони, які не працюють в організації, виконують деякі ІТ-функції. Сьогодні компанії можуть передати на аутсорсинг декілька ІТ-завдань або послуг, зокрема програмування, розробку додатків, а також технічну підтримку. Для компаній BFSI створення ефективної стратегії аутсорсингу може допомогти банкам і фінансовим службам скористатися перевагами розвитку ІТ-аутсорсингу фінансових послуг [8].

ІТ-аутсорсинг поділяється на три типи: офшоринг, оншоринг і неаршоринг.

Офшоринг – це коли компанія передає свою ІТ-діяльність зовнішньому постачальнику за кордоном. Багато хто обирає офшор як найкращий ІТ-аутсорсинг з головної причини, що офшорні країни пропонують нижчу вартість, низькі податки або відсутність податків, більшу технічну робочу силу або стабільне політичне середовище. Приклад ІТ-офшоризму: австралійський банк передає свою платформу збору коштів команді KMS у В'єтнамі. Це офшоринг, оскільки дві країни знаходяться в різних регіонах, між якими чотири

години, і вартість аутсорсингу у В'єтнамі відповідно дешевша.

ІТ-неаршоринг означає, що виконавець делегує свої ІТ-проекти постачальнику в сусідній країні. Як правило, постачальник неаршорингових послуг знаходиться в тому ж часовому поясі, що й виконавець, або має різницю лише в одну чи дві години. Яскравим прикладом неаршорингу є те, що малайзійський мережевий провайдер передає процес тестування команді KMS Solutions у В'єтнамі. Це ближній берег, оскільки вони знаходяться в одному регіоні та мають лише одну годину різниці.

Оншоринг означає передачу ІТ-функцій постачальнику, який знаходиться в межах національних кордонів. Оскільки клієнт і постачальник мають одну батьківщину, оншоринг іноді називають хоумшорингом. Посилаючись на випадок Азійського комерційного банку (ACB), який залучив команду KMS Solutions для створення програми цифрового банківського обслуговування. Це називається оншорингом, оскільки обидві сторони знаходяться у В'єтнамі.

Таким чином, ми бачимо, що договір ІТ-аутсорсингу надається також за допомогою ІТ технологій та має багато переваг. Серед головних: зменшення витрат на утримання власного персоналу; можливість надавати послуги онлайн; залучення додаткових ресурсів на вимогу та вивільнення їх після завершення проекту [9].

Великого попиту у нашій країні та в усьому світу набирають онлайн послуги у сфері медицини. Ми бачимо, що якщо клієнт зареєстрований в лікарні «загальної практики», він може отримати доступ до деяких медичних послуг онлайн.

Така особа, наприклад може отримати наступні онлайн послуги: звернутися до свого лікаря загальної практики, медсестри чи іншого медичного працівника за порадою та підтримкою; замовити повторний рецепт; переглядати свою медичну картку лікаря, включаючи інформацію про ліки, щеплення та результати аналізів; переглядати зв'язок між лікарем загальної практики та іншими службами, наприклад лікарнями; замовляти, перевіряти або скасовувати зустрічі з своїм лікарем, медсестрою чи іншим медичним працівником.

Наприклад, в Англії, можна знайти інформацію про свого лікаря вбивши поштовий індекс на спеціальному сайті [10]. Для того, щоб користуватися онлайн-послугами охорони здоров'я, потрібно зареєструватися та підтвердити, ким є дана особа. У деяких надавачів медичних

онлайн-послуг можна підтвердити це онлайн, за допомогою входу в NHS. Для цього потрібно: сфотографувати своє посвідчення особи (паспорт, водійські права Великобританії чи ЄС або національне посвідчення особи європейського зразка) за допомогою телефону та записати коротке відео свого обличчя, коли особа говорить 4 цифри, або скористайтесь камерою, щоб просканувати своє обличчя [11].

В Україні також існує зручний онлайн-гід з надання медичних послуг. Як повідомляє НСЗУ у своєму Facebook, такий гід зручно завантажити та завжди мати із собою в телефоні у разі необхідності звернення по медичну допомогу.

У цьому гіді можна знайти інформацію щодо самої програми медичних гарантій та різноманітні пакети надання медичних послуг. Тому можна дізнатися: перелік послуг, що можна отримати у лікаря ПМД; перелік лік, що відносяться до програми «Доступні ліки», а також інформацію як їх можна отримати безкоштовно чи з невеликою доплатою; а також інформацію щодо подання скарги на випадок порушення прав пацієнта при отримання безоплатних медичних послуг [12].

Останнім часом у міжнародній практиці з'явився ще один цікавий вид договору про надання послуг – MSA. Генеральна угода про надання послуг (MSA) – це контракт (договір), який містить інформацію про майбутні відносини з аутсорсинговим постачальником, детально описуючи цілі співпраці, ключові обов'язки за проектом, послуги, що надаються, та умови угоди серед інших операційних зобов'язань. По суті, цей документ є «обіцянкою» співпраці, яка підсумовує умови, але не вимагає жодних дій чи зобов'язань з боку жодної зі сторін.

Будучи такою основою для всіх наступних документів, MSA позбавляє від необхідності повторного узгодження та перегляду багатьох уже затверджених умов. Сторони можуть створювати нові документи швидше та ефективніше, спрощувати юридичні процеси та скорочувати обсяг паперової роботи сторонніх виконавців. MSA охоплює: обсяг послуг, умови партнерства, зобов'язання кожної зі сторін, умови оплати, умови розірвання, положення щодо ІВ (право власності, розкриття інформації тощо), зобов'язання та відшкодування відповідальності, гарантії.

Наступним важливим моментом є те, що більшість вищевказаних договорів у сфері послуг, у тому числі ІТ послуг, напряму пов'язані з договорами NDA. Угода про нерозголошення (NDA) – це юридично обов'язковий документ, який регулює

обмін конфіденційною інформацією між сторонами договору про надання послуг. У ньому зазначено, яку інформацію можна, а яку не можна розголошувати третім особам.

Так, наприклад, під час розробки програмного забезпечення конфіденційна інформація може включати документацію, ідеї, вихідний код, програмне забезпечення, авторські права, комерційну таємницю, патенти, паролі та будь-які інші інтереси інтелектуальної власності.

Однак, угоди про конфіденційність не можуть містити загальнодоступну інформацію або інформацію, яка була розкрита будь-якою зі сторін у будь-який момент до підписання NDA. Наприклад, якщо вихідний код опубліковано на GitHub, клієнт не зможе захистити цю інформацію NDA.

Існує два типи NDA в ІТ-аутсорсингу: взаємна угода про нерозголошення, коли обидві сторони прагнуть захистити свою інформацію від розголошення іншим сторонам (наприклад, аутсорсинговий партнер також не хоче розголошувати ціни), та одностороння угода про нерозголошення, коли лише одна сторона угоди повинна утримувати інформацію від розголошення [12].

Хотілося б ще окремо відмітити такий різновид онлайн послуг як онлайн-страхування. Основна перевага якого це зручність та швидкість оформлення. Так, наприклад, при страхуванні відповідальності за шкоду здоров'ю, життю або майну інших осіб у зв'язку ДТП поліс «автоцивілки» можна придбати за 7 хвилин знаючи основні характеристики для заповнення анкети. Після оплати поліс приходить на вказаний e-mail та його можна роздрукувати [13]. Ринок онлайн-страхування більш популярний серед молоді, тому що воно просте у використанні, але має також недоліки. В еру Інтернету існує багато ситуацій пов'язаних з шахрайством та осіб, які не є тими, за кого себе

видають. Також воно не завжди покриває деякі ризики, які покриває традиційне страхування.

Одним із головних недоліків онлайн-страхування є відсутність особистої взаємодії зі страховим агентом. Через це може бути важко повністю зрозуміти варіанти покриття та поставити запитання про поліс. Ще одним недоліком є відсутність особистої взаємодії зі страховим агентом, що може ускладнити формування довіри до постачальника послуг. Крім того, хоча онлайн-страхувальники можуть пропонувати конкурентоспроможні ціни та широкий спектр планів на вибір, процес придбання страховки онлайн може бути складним і запутаним для деяких людей [14].

Висновки. Підсумовуючи, можна за допомогою аналізу міжнародної практики виділити такі види договорів про надання послуг, які є дуже популярними останні роки. Зокрема, такі: веб-розробка та програмування, графічний дизайн, ілюстрації та інші дизайнерські завдання, маркетинг, брендинг або зв'язки з громадськістю (PR), догляд за дітьми та дорослими, копірайтинг, редагування або переклад, спеціальні послуги, такі як кейтеринг, обслуговування, обслуговування барменів та інші форми живих розваг, генеральна угода про надання послуг (MSA).

Щодо основних етапів укладання договорів про надання послуг, то до них можна віднести: пошук контрагента та вивчення його діяльності, складання тексту договору, що відповідає усім нормам діючого законодавства та містить усі істотні умови та підписання договору сторонами, у тому числі за допомогою ЕЦП. Як ми бачимо, то більшість договорів про надання послуг укладається вже зараз чи за допомогою ІТ чи напряду з ними пов'язані. За цим майбутнє і нашому суспільству необхідно вдало впроваджувати дані норми вже в існуючі договори.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Богославец В. М. Договори про надання правових послуг: дис. ... к.ю.н.: 12.00.03, Івано-Франківськ, 2008. 212 с.
2. Берназ-Лукавецька О.М., Берназ-Лукавецька О.М. Цивільно-правове регулювання страхових відносин. *Науковий журнал «Правова позиція»*. № 3 (40), 2023, С. 103–106. URL: https://legalposition.umsf.in.ua/archive/2023/3/3_2023.pdf
3. Булеца С. Б. Цивільні правовідносини, що виникають у сфері здійснення медичної діяльності: теоретичні та практичні проблеми: дис. ... док. юрид. наук: 12.00.03. Одеса, 2016. 437 с.
4. Василевська Н. С. Медичне страхування під час воєнного стану в Україні: практичний нарис. *Правова держава*. 2023. Вип. 50. Одеса: Фенікс. С. 86–91
5. Голубева Н.Ю. Зобов'язання у цивільному праві України: методологічні засади правового регулювання: автореф. дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.03. Одеса, 2013. 40 с. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/3cd28673-9a2b-494a-b6ce-c90a5c618655/content>
6. Лодаток DocuSign. URL: <https://www.docusign.com/en-ca>
7. How to write a freelance writing contract + template. URL: <https://carminemastropierro.com/freelance-writing-contract/>
8. BFSI. URL: <https://en.wikipedia.org/wiki/BFSI>
9. IT Outsourcing: Definition, Types, Pricing Structures, and More. URL: https://kms-solutions.asia/blogs/what-is-it-outsourcing#elementor-toc_heading-anchor-1
10. Find a GP. URL: <https://www.nhs.uk/service-search/find-a-gp/>

11. Online health and prescription services. URL: <https://www.nhs.uk/nhs-services/gps/online-health-and-prescription-services/>
12. В Україні з'явився онлайн-гід з безкоштовних медичних послуг. URL: <https://www.phc.org.ua/news/v-ukraini-zyavivsyay-onlayn-gid-z-bezkoshtovnikh-medichnikh-poslug>
13. IT Services Contracts. URL: <https://www.edvantis.com/blog/it-services-contracts/#what-is-an-nda>
14. Автоцивілка від ARX. URL: <https://surl.li/oskhtb>

Берназ-Лукавецька Олена Михайлівна

Щодо виконання окремих видів договорів про надання послуг, укладених за допомогою ІТ

Стаття присвячена розгляду та аналізу виконання окремих видів договорів про надання послуг укладених за допомогою інформаційних технологій. Стосовно цього питання проаналізовано практику та досвід України та окремих європейських країн. З'ясовані основні види договорів про надання послуг. Серед яких можна виділити: послуги у сфері освіти, послуги у юридичній сфері, послуги у сфері медицини, послуги у сфері фінансів, послуги перевезення, послуги страхування, послуги зберігання, ІТ-послуги, послуги аутсорсингу та ІТ-аутсорсингу, послуги транспортного експедирування.

За допомогою аналізу міжнародної практики виділено наступні види договорів про надання послуг, які є дуже популярними останнім часом. Зокрема, такі: веб-розробка та програмування, графічний дизайн, ілюстрації та інші дизайнерські завдання, маркетинг, брендинг або зв'язки з громадськістю (PR), догляд за дітьми та дорослими, копірайтинг, редагування або переклад, спеціальні послуги, такі як кейтеринг, обслуговування, обслуговування барменів та інші форми живих розваг, генеральна угода про надання послуг (MSA).

Окремо розглянуто та виділено основні етапи укладання договорів про надання послуг за допомогою ІТ. До них можна віднести: пошук контрагента та вивчення його діяльності, складання тексту договору, що відповідає усім нормам діючого законодавства та містить усі істотні умови та підписання договору сторонами, у тому числі за допомогою ЕЦП.

Зроблено висновок, що для більшості договорів про надання послуг, укладених за допомогою ІТ необхідно паралельно укласти ще договір про нерозголошення комерційної інформації (NDA). Даний договір укладається між сторонами договору про надання послуг щодо нерозголошення комерційної інформації отриманої та необхідної для його виконання. У ньому повинно бути чітко зазначено, яку інформацію можна, а яку не можна розголошувати третім особа та штрафні санкції за таке розголошення.

Ключові слова: договір, послуги, сторони договору, угода, страхування, медичні послуги, онлайн послуги, інформаційні технології, Інтернет, інформація.

Bernaz-Lukavetska Olena

Regarding the execution of certain types of contracts for the provision of services concluded with the help of IT

The article is devoted to the review and analysis of the execution of certain types of contracts for the provision of services concluded with the help of information technologies. In relation to this issue, the practice and experience of Ukraine and certain European countries were analyzed. The main types of service contracts are clarified. Among which we can distinguish: services in the field of education, services in the field of law, services in the field of medicine, services in the field of finance, transportation services, insurance services, storage services, IT services, outsourcing and IT outsourcing services, transport forwarding services.

Using the analysis of international practice, the following types of contracts for the provision of services, which are very popular recently, have been identified. In particular: web development and programming, graphic design, illustration and other design tasks, marketing, branding or public relations (PR), child and adult care, copywriting, editing or translation, special services such as catering, service, bartending and other forms of live entertainment, Master Services Agreement (MSA).

The main stages of concluding contracts for the provision of services with the help of IT are separately considered and highlighted. These include: searching for a counterparty and studying its activities, drawing up the text of the contract, which meets all the norms of the current legislation and contains all the essential conditions, and signing the contract by the parties, including with the help of EDS.

It was concluded that for most contracts for the provision of services concluded with the help of IT, it is necessary to conclude an agreement on non-disclosure of commercial information (NDA). This contract is concluded between the parties to the contract for the provision of services regarding the non-disclosure of commercial information received and necessary for its implementation.

It should clearly state what information can and cannot be disclosed to third parties and the penalties for such disclosure.

Key words: contract, services, parties to the contract, agreement, insurance, medical services, online services, information technologies, Internet, information.